

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Правління ПАТ «НАСК «ОРАНТА»
«06» вересня 2016 року № 69
Голова Правління
_____ Грищенко В.М.

ПРАВИЛА
ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ПРОДУКЦІЇ
№ 123

КИЇВ 2016

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- Ці Правила добровільного страхування сільськогосподарської продукції (далі – Правила) розроблені відповідно до вимог Цивільного кодексу України, Закону України «Про страхування» та інших законодавчих актів України.
- ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ОРАНТА» (далі - Страховик), відповідно до цих Правил укладає договори добровільного страхування сільськогосподарської продукції (далі – договори страхування) з юридичними та дієздатними фізичними особами (далі - Страхувальник).
- Договір страхування – письмова угода між Страховиком і Страхувальником, згідно з якою Страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхове відшкодування Страхувальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування Страхувальником, на користь якої укладено договір страхування, на умовах, визначених у договорі страхування, а Страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені строки та виконувати інші умови договору страхування.
- Факт укладення договору страхування може посвідчуватися страховим свідоцтвом (полісом, сертифікатом), що є формою договору страхування.
- Умови страхування визначаються при укладанні договору страхування і можуть бути змінені (виключені або доповнені) за згодою сторін до настання страхового випадку за умови, що такі зміни не суперечать законодавству України.
- Договір страхування може містити інші положення, що не передбачені цими Правилами, якщо такі положення відповідають цим Правилам і не суперечать законодавству України.

- У цих Правилах терміни та визначення вживаються у таких значеннях:

- Вигодонабувач – юридична або дієздатна фізична особа, яка може зазнати збитків унаслідок настання страхового випадку, та призначається Страхувальником для отримання страхових відшкодувань за договором страхування.
- Страховий випадок – подія, передбачена договором страхування, яка відбулася, і з настанням якої виникає обов’язок Страховика здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику та/або Вигодонабувачу.
- Страховий ризик – певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання.
- Страхова сума – визначена договором страхування грошова сума, в межах якої Страховик, відповідно до умов договору страхування, зобов’язаний провести виплату страхового відшкодування при настанні страхового випадку. Страхова сума, що зменшена на суму попередніх страхових відшкодувань, є граничною сумою виплати.
- Страхове покриття – відсоток страхової вартості, що застосовується при визначенні страхової суми за договором страхування.
- Страховий захист – зобов’язання Страховика, визначені договором страхування, щодо відшкодування збитків, завданих внаслідок настання страхового випадку, який стався під час дії договору страхування.
- Балансова вартість – вартість основних та оборотних коштів підприємства на певний час. Розраховується, як початкова вартість придбаного капіталу (об’єкта), за якою він обліковується у балансі за мінусом нагромадженої суми зносу.
- Ринкова вартість - вартість, за яку можливе відчуження об’єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеною між покупцем і продавцем, після відповідного маркетингу за умови, що кожна зі сторін діяла зі знанням справи, розсудливо і без примусу.
- Франшиза – визначена умовами договору страхування, частина збитку, що не відшкодовується Страховиком.
- Члени родини Страхувальника (далі – члени родини Страхувальника) – дружина або чоловік Страхувальника, діти (в тому числі усиновлені), батьки, баба або дід, брати (сестри), онуки як Страхувальника, так і його дружини або чоловіка та інші утриманці Страхувальника, а також особи, що спільно проживають зі Страхувальником і мають спільне господарство.
- Працівники Страхувальника – штатні працівники Страхувальника (робітники, службовці), які уклали трудові договори зі Страхувальником.
- Сільськогосподарський товаровиробник - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми, яка займається виробництвом сільськогосподарської продукції та/або розведенням, вирощуванням та виловом риби у внутрішніх водоймах та її переробкою на власних чи орендованих потужностях, у тому числі з власно виробленої сировини на давальницьких умовах, та здійснює операції з її постачання.

- У цих Правилах терміни та визначення щодо страхування сільськогосподарських культур вживаються у таких значеннях:

- Біологічна врожайність – очікуваний кількісний показник врожайності сільськогосподарської культури, визначений перед початком збирання врожаю.
- Вартість врожаю - визначається на підставі середньої врожайності з 1 га у районі або регіоні, або за даними обліку у господарстві Страхувальника за останні 5 років шляхом множення середньої врожайності на ціну метричної одиниці майбутнього врожаю культури (виду продукції) та на площу, прийняту на страхування культур відкритого або закритого ґрунту.
- Вегетація - стан активної життєдіяльності рослини, її ріст і живлення. Вегетаційний період (у сільськогосподарській практиці) - це період від проростання рослин до збирання врожаю.
- Індекс погоди – розрахований за багаторічними даними індекс метеорологічних показників (гідрометеорологічний коефіцієнт, рівень опадів, температурний стрес, сила вітру, товщина снігового покриву, вологість тощо), падіння або зростання якого може спричинити неотримання або недоотримання врожаю сільськогосподарських культур.
- Індекс врожайності - зниження рівня середньої врожайності окремої сільськогосподарської культури відносно рівня середньої врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується така сільськогосподарська культура.
- Планові агротехнічні витрати – заробітна плата з урахуванням податків та зборів передбачених законодавством України, витрати на обробіток ґрунту, вартість посадкового матеріалу, вартість добрив, витрати на оренду техніки (вартість орендованої техніки), вартість засобів захисту рослин, вартість паливно-мастильних матеріалів, амортизаційні відрахування, орендна плата за землю, інші прямі та загальновиробничі витрати.
- Площа, прийнята на страхування – площа сільськогосподарських угідь, що зазначаються у заяві на страхування та у договорі страхування.
- Повна загибель (знищення) посівів, посадок, майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень плодоносного віку у відкритому або закритому ґрунті - визначається відповідно до агрономічних норм.
- Повна загибель багаторічних насаджень має місце, якщо:
 - у дерев чи кущів відмирають підземні і наземні частини;
 - крона або коренева система ушкоджуються настільки сильно, що ці насадження підлягають викорчуванню;
 - ушкоджена надземна частина кореневласних і щеплених виноградних кущів при збереженні їх кореневої системи, що має бути зрізана на зворотний ріст.
- Сільськогосподарські угіддя – частини землі, що використовуються для сільськогосподарського виробництва. Угіддя розрізняються за природними особливостями і призначенням. До основних категорій відносяться:
 - рілля – землі, що систематично оброблюються і використовуються для посівів різноманітних сільськогосподарських культур;
 - багаторічні насадження – сади та виноградники;

- перелоги – необроблювані тривалий час землі;
- сіножаті і пасовища – луки, що використовуються для сіножаті і випасу сільськогосподарських тварин.
- Сад — організована територія дерев і кущів. Садам вважається частина земельної ділянки, зайнята плодовими насадженнями.
- Урожай – валовий (загальний) збір рослинницької продукції, отриманої в результаті вирощування певної сільськогосподарської культури зі всієї площі її посіву, посадки в господарстві, регіоні або в країні.

ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

- Предметом договору страхування є майнові інтереси, що не суперечать закону, пов'язані з відшкодуванням збитків, понесених Страхувальником або іншою особою, визначеною Страхувальником у договорі страхування, при вирощуванні, збиранні врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, вирощуванні (розведенні), відгодівлі (утриманні) сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, бджолосімей та хутрових звірів, вирощуванні, розведенні, вилову (добуванні) риби та інших водних живих ресурсів, іншої тваринницької продукції.
 - **Щодо врожаю сільськогосподарських культур.**
- На підставі цих Правил на страхування приймаються:
 - Посіви сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті, а саме:
 - зернових культур (озимі і ярові);
 - зернобобових культур;
 - технічних культур;
 - овоче-баштанних культур;
 - кормових культур.
 - Майбутній (очікуваний) врожай сільськогосподарських культур.
- На страхування не приймаються, якщо інше не передбачено договором страхування:
 - посіви (майбутній (очікуваний) урожай) сільськогосподарських культур, що висіваються на зелене добриво;
 - посіви (майбутній (очікуваний) урожай) сільськогосподарських культур, які висівались Страхувальником три останні роки посілів, але жодного року від них не отримано врожаю через повну загибель (знищення);
 - природні та культурні пасовища;

- майбутній (очікуваний) урожай природних сінокосів і пасовищ, сіяних підпокровних та безпокровних багаторічних трав.

- **Щодо урожаю багаторічних насаджень.**

- На підставі цих Правил на страхування приймаються:
 - посадки багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті, а саме:
 - плодово-ягідних дерев і кущів, що зростають у садах;
 - технічних, лісозахисних та інших багаторічних деревинно-чагарникових насаджень;
 - виноградників;
 - розплідників та розсадників;
 - квіткових культур (включаючи насіння, цибулини, бульби);
 - ягідних насаджень.
 - Майбутній (очікуваний) врожай багаторічних насаджень плодоносного віку.
 - На страхування не приймаються, якщо інше не передбачено договором страхування:
 - багаторічні насадження плодоносного віку, якщо господарство не одержувало врожаю із цих насаджень протягом п'яти років, що передували укладанню договору страхування;
 - багаторічні насадження, що зростають у садах, знос або зрідження яких становить 70 (сімдесят) і більше відсотків від їх первинної вартості або нормативу посадки; такі, що підлягають списанню з балансу у зв'язку з плановою реконструкцією, викорчовуванням, природним відмиранням, враженням хворобами та шкідниками.
- **Щодо сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, хутрових звірів, бджолосімей, риби та інших водних живих ресурсів і тваринницької продукції (далі – Тварини).**
- На підставі цих Правил на страхування приймаються наступні види сільськогосподарської продукції:
 - велика рогата худоба (надалі – ВРХ);
 - коні;
 - свині;
 - вівці, кози, віслюки, мули;

- птиця яйценосних порід;
- бджолосім'ї;
- хутрові звірі (кролі, нутрії тощо);
- декоративні та екзотичні птахи, тварини, риби;
- риба, раки, молюски та інші водні живі ресурси;
- інші тварини, сільськогосподарська продукція (тваринницька) зазначені у договорі страхування.
- За цими Правилами на страхування приймаються сільськогосподарські тварини, птиці, кролі, бджолосім'ї та хутрові звірі, риби та інші водні живі ресурси одного виду, що знаходяться у господарстві Страхувальника, якщо інше не передбачено договором страхування.
- За цими Правилами страхуванню не підлягають:
 - Тварини, які хворі інфекційними хворобами та Тварини, у яких останнім лабораторним дослідженням встановлено позитивну реакцію на будь-яке із вказаних захворювань, що зазначені у Додатку 1 до цих Правил.
 - Хворі сільськогосподарські тварини, птиця, кролі, хутрові звірі, бджолосім'ї, риба та інші водні живі ресурси і тваринницька продукція, а також ті, що перебувають у зоні карантину або в зоні виникнення надзвичайних епізоотичних обставин.

СТРАХОВІ РИЗИКИ. СТРАХОВІ ВИПАДКИ

- За цими Правилами підлягають страхуванню такі ризики:
 - **Щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень.**
- **Епіфітотійний розвиток хвороб рослин** – пошкодження, загибель (знищення) застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень внаслідок масового розповсюдження хвороб рослин, яке кваліфіковане Державною станцією захисту рослин як “Епіфітотія”, і виникло не з вини Страхувальника.
- **Епіфітотійне розмноження шкідників рослин** – пошкодження, загибель (знищення) застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень внаслідок раптового, масового розмноження шкідників рослин, яке кваліфіковане Державною станцією захисту рослин як “Епіфітотія”, і виникло не з вини Страхувальника.
- **Вторинні хвороби рослин** – пошкодження, загибель (знищення) застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень внаслідок масового розвитку захворювань рослин, що виникло внаслідок механічного ушкодження рослин градом, бурєю, зливою, низькою температурою, стоячою водою.

- **Вплив рідини** (для сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень у закритому ґрунті (теплицях, парниках тощо)) – пошкодження, загибель (знищення) застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень в результаті:
- витікання рідини всупереч встановленим нормам експлуатації зі стаціонарних водопровідних, дренажних, каналізаційних, опалювальних систем та устаткування, що безпосередньо з'єднане з трубами систем, унаслідок їх розриву або переповнення;
- помилкового (хибного) вмикання автоматичних систем пожежогасіння; під помилковим (хибним) вмиканням автоматичних систем пожежогасіння розуміється раптове вмикання пристроїв і устаткування, що безпосередньо відноситься до цієї системи, всупереч установленим нормам їх експлуатації.
- **Протиправні дії третіх осіб** (далі – ПДТО) - умисне пошкодження, загибель (знищення), втрата застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень, включаючи підпал, за скоєння чого законодавством України передбачена кримінальна або адміністративна відповідальність.
- **Викрадення** – втрата застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень в результаті крадіжки, грабежу, розбою, а також їх знищення, пошкодження в результаті спроб цих дій.
- **Крадіжка** – таємне викрадення застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень.
- При страхуванні сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень у закритому ґрунті (теплицях тощо) під ризиком “Крадіжка” розуміється таємне викрадення застрахованих сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, поєднане з проникненням у споруду закритого ґрунту, де знаходиться застрахована сільськогосподарська культура/багаторічні насадження, при цьому якщо зловмисник:
 - проникає в споруду закритого ґрунту, де знаходяться застраховані сільськогосподарські культури/багаторічні насадження, зламуючи з використанням або без використання технічних засобів двері, вікна, ґрати, ставні, стіни, підлогу або стелю;
 - виявлений у момент крадіжки (на місці злочину) і перешкоджає поверненню вкраденої застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень, застосовуючи силу чи здійснюючи опір;
 - проник у споруду закритого ґрунту, застосовуючи підроблені ключі. Підробленими ключами вважаються ключі, виготовлені за дорученням або з відома осіб, які не мають права розпоряджатися справжніми ключами;
 - проник в споруду закритого ґрунту за допомогою справжнього (оригінального) ключа за умови, що він заволодів ключем у результаті крадіжки зі зломом, грабежу чи розбою. При цьому крадіжка зі зломом мала місце тільки в тому випадку, якщо зловмисник заволодів справжнім ключем внаслідок крадіжки зі зломом і за умови, що

споруда закритого ґрунту, має два замки, ключі від яких зберігаються в різних місцях за межами місця страхування;

- проник до місця страхування, використовуючи справжні ключі, якими він заволодів у результаті крадіжки зі зломом, грабежу чи розбою за межами місця страхування.
- **Грабіж, розбій** - визнається таким, що мав місце у випадку:
- якщо мали місце дії третіх осіб, які можуть бути кваліфіковані статтями 186 або 187 Кримінального кодексу України;
- якщо до Страхувальника (членів його родини, його представників, працівників,) застосовується насильство з метою подолання їх опору проти незаконного заволодіння застрахованою сільськогосподарською культурою/багаторічними насадженнями, а також у випадку, якщо Страхувальник, його представник або працівник передає третій особі застраховану сільськогосподарську культуру/багаторічні насадження, або допускає його вилучення без опору під загрозою нанесення шкоди життю та/або здоров'ю.
- **Вогонь** - пошкодження, загибель (знищення) застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень внаслідок нижченаведених подій:
- **Пожежа** - подія, що сталася внаслідок вогню, що виник поза місцем, спеціально призначеним для його розведення і підтримки, або поширився за його межі і здатний поширюватися самостійно, у т.ч. задимлення, що супроводжує пожежу (включаючи виділення сажі і корозійного газу).
- **Удар блискавки** - безпосередній перехід розряду блискавки на застраховану сільськогосподарську культуру/багаторічні насадження.

Удар блискавки - миттєва передача грозового (атмосферного) розряду застрахованій сільськогосподарській культурі/багаторічним насадженням таким чином, що місце удару блискавки є добре помітним на поверхні застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень зі слідами теплового та/або механічного впливу.

- **Вибух** - швидкоплинний фізичний чи хімічний процес, унаслідок якого за короткий проміжок часу вивільняється велика кількість енергії і внаслідок чого виникає ударна хвиля (імпульс тиску), здатна розповсюджуватись та спричиняти руйнування.
- **Падіння літальних апаратів** - падіння на застраховану сільськогосподарську культуру/багаторічні насадження пілотованих та не пілотованих літальних апаратів, їх частин чи вантажу, що на них перевозився.

За цією подією Страховик відшкодовує збитки, що безпосередньо нанесені застрахованій сільськогосподарській культурі/багаторічним насадженням внаслідок пожежі, вибуху, тиску повітря при падінні чи зіткненні літального апарату, його частин чи вантажу, що ним перевозився.

- За ризиком **«Вогонь»** відшкодуванню підлягають збитки, завдані застрахованій сільськогосподарській культурі/багаторічним насадженням внаслідок необхідних та доцільних заходів з гасіння пожежі.
- Договором страхування може бути передбачено страхування як за ризиком **«Вогонь»** у цілому, так і за окремими чи за окремою групою ризиків, що входять до ризику **«Вогонь»**.
- **Стихійні явища** - пошкодження, загибель (знищення) застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень внаслідок нижченаведених подій:
 - **Заморозок** – зниження температури нижче 0⁰С на поверхні ґрунту і рослин, що спостерігається у вегетаційний період при позитивних середньодобових температурах повітря, яке викликає загибель або пошкодження сільськогосподарських культур внаслідок появи в пошкодженій рослині одного або більше симптомів, таких як: внутрішньоклітинні кристали льоду, що порушують клітинну структуру (клітинна загибель), загибель репродуктивних органів і зневоднення або „висмоктування зерна”. На розподіл та інтенсивність заморозків, крім атмосферних процесів, великий вплив мають місцеві умови (форми рельєфу, близькість великих водойм і міст, а також фізичні властивості ґрунту).
 - **Сильний мороз** – зниження температури повітря нижче мінус 10⁰С на Південному узбережжі Криму, нижче мінус 30⁰С у південній частині України, нижче мінус 35⁰С на решті території України.
 - **Сильна хуртовина (снігова буря, буревій, завірюха)** – перенесення снігу над поверхнею землі сильним вітром із швидкістю більше 15 м/сек тривалістю більше 12 годин.
 - **Сильний снігопад** – інтенсивне випадання снігу у кількості більше 20 мм за період менше 12 годин.
 - **Землетрус** – пружні коливання в земній корі чи верхній частині мантиї, що викликають коливання земної поверхні, деформацію в земній корі та деформацію чи руйнування інженерних споруд.
 - **Гірські обвали і схід лавин** – швидкий рух вниз зі схилу каменів, землі чи снігу в результаті дії сил земного тяжіння, що викликає пошкодження чи загибель (знищення) застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень у прояві механічного пошкодження надземної частини рослин, що робить неможливим подальше виконання технологічних операцій щодо вирощування сільськогосподарських культур та угідь.
 - **Буря** – сильний вітер із швидкістю не менш як 15,3 м/с, що може супроводжуватися випаданням опадів, який може призвести до повної загибелі, часткового пошкодження застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень.

- **Смерч** – сильний вихор, який опускається з основи купчасто-дощової хмари у вигляді темної вирви чи хобота і має майже вертикальну вісь, невеликий поперечний перетин і дуже низький тиск у центральній його частині.
- **Шквал** – різке короткочасне збільшення швидкості вітру до 20-30 м/сек, що супроводжується зміною його напрямку.
- **Ураган** – вітер руйнівної сили і значної тривалості, швидкість якого перевищує 30 м/сек.
- **Шторм** – викликаний погодними умовами рух повітряних мас із силою вітру 8 балів за шкалою Бофорта, що супроводжується випаданням опадів і приливною хвилею або без них.
- **Цунамі** – це довгі хвилі, що були створені потужним впливом на всю товщу води в океані або іншій водоймі.
- **Злива** – інтенсивний короткочасний дощ, під час якого випало опадів більше 30 мм за період часу 1 години, що спричиняє механічні пошкодження рослин – ламання стебел, вибивання квітів чи насіння із суцвіття, плоду, замулювання, оголення кореневої системи.
- **Довготривалий дощ** – дощ кількістю опадів понад 100 мм, який іде безперервно або майже безперервно протягом декількох діб і може викликати паводки, затоплення, підтоплення.
- **Сильний дощ** – дощ з кількістю опадів більше 50 мм на рівнинній території та 30 мм в гірських районах тривалістю менше 12 годин.
- **Сильна злива** – випадання інтенсивного короткочасного дощу кількістю більше 30 мм за період часу менше 1 години.
- **Град** – вид атмосферних опадів, що являють собою льодяні утворення, які випадають влітку, як правило із зливовим дощем або під час грози, і викликають загибель або пошкодження сільськогосподарських культур в результаті безпосередньої механічної дії на надземні органи рослини, а також зменшення врожаю сільськогосподарської культури і вторинні захворювання сільськогосподарських культур.
- **Крупний град** – частинки щільного льоду діаметром від 20 мм і вище, що випадають із купчасто-дощових хмар у теплий період року.
- **Затоплення** – утворення вільної поверхні води на території в результаті підвищення рівня водотоку, водойми або підземних вод.
- **Повінь** – фаза водного режиму річки, яка щорічно повторюється в певних кліматичних умовах в один і той же сезон, що характеризується найбільшою водністю і тривалим стоянням високих рівнів води.
- **Паводок** – фаза водного режиму річки, що може багаторазово повторюватися в різних сезони року, характеризується збільшенням витрат і рівнів води в наслідок дощів чи сніготанення під час відлиг.

- **Катастрофічний паводок** – винятковий за величиною та рідкісний за повторюваністю паводок, що може спричинити жертви і руйнування.
- **Сильна спека** – підвищення температури повітря до плюс 40°C у південних та східних регіонах України та до плюс 35°C на решті території.
- **Посуха (засуха)** – загибель рослин внаслідок комплексу гідрометеорологічних умов, що створюють невідповідність між потребою рослин у воді та надходженням її з ґрунту, або загибель та пошкодження рослин внаслідок тривалого дефіциту опадів при підвищеному температурному режимі у теплий період року, внаслідок чого вичерпуються запаси вологи ґрунту за рахунок випаровування і транспірації. Складаються несприятливі умови для вегетації рослин, врожай сільськогосподарських культур різко знижується або гине. При цьому розрізняють атмосферну або повітряну посуху, коли опадів випадає недостатньо, утримуються високі температури повітря на фоні низької вологості повітря (менше 30%), та ґрунтову посуху, коли відбувається висушування ґрунту, що приводить до недостатнього забезпечення рослин водою і викликає передчасне пожовтіння та засихання рослин. Критерії посухи – зниження відносної вологості повітря вдень до 30 відсотків і менше протягом 10 днів і більше, зниження запасів продуктивної вологи орного шару ґрунту до 10 мм і менше у період сівби озимини і ярини; зниження запасів продуктивної вологи в метровому шарі ґрунту до 30 відсотків і менше НПВ (найменшої польової вологоємкості) в інший період вегетації.
- **Суховій** – вітер зі швидкістю більше 5 м/с при відносній вологості повітря 30 % і нижче, температурі повітря 25°C і вище, дефіциту вологості повітря 15 мілібарів і більше, що спричиняє зневоднення рослин і порушення в них фізіологічних процесів.
- **Пилові бурі** – сильні вітри, що переносять велику кількість пилу, руйнують поверхневий шар ґрунту, не закріплений рослинністю. Сильна пилова (піщана) буря зі швидкістю вітру 15 м/с і більше протягом 12 годин і більше. Пилові бурі наносять пошкодження посівам – оголюють кореневу систему рослин. Заносять посіви шаром ґрунту або піску, виносять з полів продуктивний шар ґрунту.
- **Виверження вулкана** - будь-яка форма прояву вулканічної діяльності, а саме – напливу лави, вулканічного землетрусу, викиду хмари розпеченого попелу, осаду у вигляді попелу, пемзи, залив хвилею.
- **Ожеледь** – шар щільного льоду, який утворюється на земній поверхні та на предметах під час намерзання переохолоджених крапель дощу або туману діаметром 35 мм і більше на ожеледному станку на висоті 2 м над поверхнею землі.
- **Вимерзання** – загибель зимуючих культур внаслідок зниження температури повітря або ґрунту нижче критичної для рослин межі протягом 1 доби і більше. Вимерзання спричиняє пошкодження вузлів кущення, кореневої системи озимих зернових, кореневої шийки багаторічних трав, технічних культур, засихання та загибель **плодових бруньок та гілок дерев і кущів**.
- **Тиск снігового шару** - вплив ваги снігу, накопиченого на застрахованій

сільськогосподарській культурі/багаторічних насадженнях, з природних причин (суто внаслідок випадання снігу у вигляді опадів).

- **Випрівання** – загибель рослин озимих культур та багаторічних трав внаслідок тривалого перебування рослин під високим сніговим покривом (більше 30 см), коли температура ґрунту на глибині залягання вузла куштиння близька 0°C протягом 80-100 днів (не обов'язково поспіль) та при слабкому промерзанні або при талому ґрунті. Відбувається аномальний ріст конусу наростання взимку, враження рослин грибковими захворюваннями і внаслідок цього – загибель ранньою весною.
- **Вимокання** – весняна загибель рослин внаслідок недостачі кисню для дихання, що зумовлюється тривалим перебуванням їх в умовах застою талої води (протягом 10 – 15 днів і більше).
- **Льодова кірка** (притерта) – шар льоду, що утворюється внаслідок чергування відлиг та морозів і щільно прилягає до поверхні ґрунту. Загибель зимуючих культур відбувається у випадку тривалого перебування під притертою льодовою кіркою (протягом 30-40 днів і більше) внаслідок порушення газообміну – підвищення концентрації вуглекислого газу, недостачі кисню (що призводить до задухи рослин). Пошкодження рослин від льодової кірки відбуваються і внаслідок прямої механічної дії – розриву коренів, вузлів куштиння.
- **Зимова посуха** – загибель рослин при замерзлому ґрунті, з якого подача води в надземну частину рослини стає практично неможливою. При відсутності на полях снігового покриву і підвищенні температури повітря вдень до 0°C і вище або при інтенсивній сонячній радіації відбувається посилене випаровування вологи листками і висихання їх. Внаслідок обезводнювання листків висихають надземні органи, потім вузли куштиння, і рослини гинуть. Зимова засуха часто супроводжується випиранням та видуванням рослин.
- **Зневоднення** на землях, які підлягають примусовому зрошенню або заводненню, – зниження рівня води в системах зрошення внаслідок впливу на ці системи стихійних явищ (землетрусу, зсуву тощо), що унеможливує проведення зрошення і призводить до зниження врожаю або повної загибелі рослин (посівів) внаслідок нестачі вологи.
- **Ґрунтова кірка** – сильно ущільнений, зцементований поверхневий шар ґрунту. В одних випадках кірка відстає у вигляді пилинок, в інших – являє собою монолітний міцний шар, який поступово переходить у нижні рихлі шари. Кірка на поверхні ґрунту виникає після злив, частіше липневих з наступним підвищенням денних температур повітря до $15-25^{\circ}\text{C}$.
- **Видування** – явище, спричинене здуванням сильним (понад 10-15 м/сек.) і тривалим вітром верхніх шарів ґрунту разом з посіяним насінням, а іноді і зі сходами рослин. Спостерігаються на безструктурних розпилених ґрунтах при сильному вітрі в суху погоду.
- **Зсув** – зміщення мас гірських порід вниз по схилу під дією сили земного тяжіння без втрати контакту з нерухомою основою на більш низький гіпсометричний рівень.

- **Земельний зсув** – зміщення великих мас ґрунту, що викликає механічне пошкодження надземної частини рослин, що робить неможливим подальше виконання технологічних операцій щодо вирощування сільгоспкультури.
- **Земельний або земельно-водний сіль** – потік ґрунту або муловий (земельно-водний) потік, що відбувається під час рясних опадів у горах чи передгір'ях, викликає загибель (знищення) рослин внаслідок механічного впливу на надземні органи рослин шляхом їх виривання, вимивання та замулювання.
- **Обвал** – відрив снігових (льодяних) брил або мас гірських порід від схилу чи відкосу і їх вільне падіння під дією сил тяжіння.
- **Провалля** – форма рельєфу, що виникла внаслідок обвалення ґрунтів над карстовими або суфозійними порожнечами.
- **Карстове поглиблення** – поглиблення на поверхні землі, яке виникло внаслідок розчинення гірських порід поверхневими чи підземними водами.
- **Випирання** – загибель рослин внаслідок розриву кореневої системи, оголення вузлів кушення озимих культур чи кореневої шийки багаторічних трав, технічних культур, в результаті неодноразового відтавання і замерзання верхнього перезволоженого шару ґрунту.
- **Інші стихійні явища** – стихійні явища, зазначені у договорі страхування, які відповідають предмету договору страхування за цими Правилами.
- Договором страхування може бути передбачено страхування як за окремим стихійним явищем, так і за групою стихійних явищ.
- **Катастрофічний ризик.**

Катастрофічні ризики у сільському господарстві - надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, велика сукупність або масштаби проявів стихійних сил природи (посуха, град, морози, повені тощо) і діяльності людини у процесі створення матеріальних благ (аварії, пожежі тощо), що завдають збитки у значних розмірах. Порядок визнання ризику катастрофічним визначається Кабінетом Міністрів України.

- **Щодо Тварин.**

- **Дія електричного струму** – зіткнення Тварини з оголеними проводами електричної мережі та/або перебування її у зоні дії струмів високої напруги.
- Під непрямою дією електричного струму розуміється дія електричного струму (полум'я вольтової дуги при короткому замиканні проводів), що викликає термічні опіки.
- Під прямою дією електричного струму розуміється проходження струму через організм Тварини, що викликає розлади діяльності центральної нервової, серцево-судинної і дихальної систем, зміни структури нервових клітин, розриви і скручування м'язових волокон, грубі зміни стінок судин, крововиливи в серцевому м'язі та інших органах.

Причиною смерті при дії на Тварину електричного струму є параліч серця, дихання, мозку.

- **Сонячний або тепловий удар** – пряма дія сонячних променів на череп і, як наслідок, на головний мозок, що викликає стан турбування, можливість розвинення блювоти і судомів, млявість, задишка, підвищеної слинотечі, слабкого пульсу, прискореного серцебиття, загальної слабкості, почервоніння слизової оболонки очей, втрати свідомості, підвищення температури тіла в межах 1-2 градусів.
- **Викрадення** - втрата Тварини в результаті крадіжки, грабежу, розбою, а також травмування та/або загибель, знищення Тварини в результаті спроб цих дій.
- **Крадіжка** - таємне викрадення Тварини, поєднане з проникненням у приміщення, де знаходиться Тварина, при цьому якщо зловмисник:
 - проникає в приміщення, де знаходяться Тварини, зламуючи з використанням або без використання технічних засобів двері, вікна, ґрати, ставні, стіни, підлогу або стелю;
 - виявлений у момент крадіжки (на місці злочину) і перешкоджає поверненню вкраденої Тварини, застосовуючи силу чи здійснюючи опір;
 - проник у приміщення, застосовуючи підроблені ключі. Підробленими ключами вважаються ключі, виготовлені за дорученням або з відома осіб, які не мають права розпоряджатися справжніми ключами;
 - проник в приміщення (де утримуються Тварини) за допомогою справжнього (оригінального) ключа за умови, що він заволодів ключем у результаті крадіжки зі зломом, грабежу чи розбою. При цьому крадіжка зі зломом мала місце тільки в тому випадку, якщо зловмисник заволодів справжнім ключем внаслідок крадіжки зі зломом і за умови, що приміщення, які використовуються для утримання тварин, мають два замки, ключі від яких зберігаються в різних місцях;
 - проник в приміщення (де утримуються Тварини), використовуючи справжні ключі, якими він заволодів у результаті крадіжки зі зломом, грабежу чи розбою за межами місця страхування.
- **Грабіж, розбій** - визнається таким, що мав місце у випадку:
 - якщо мали місце дії третіх осіб, які можуть бути кваліфіковані статтями 186 або 187 Кримінального кодексу України;
 - якщо до Страхувальника (членів його родини, його представників) застосовується насильство з метою подолання їх опору проти незаконного заволодіння їх майном, а також у випадку, якщо Страхувальник, його представник або працівник передає третій особі Тварини, або допускає їх вилучення без опору під загрозою нанесення шкоди життю та/або здоров'ю.
- **Протиправні дії третіх осіб** (далі – ПДТО) – умисне знищення, загибель або травмування Тварини, в тому числі внаслідок підпалу, за скоєння чого законодавством

України передбачена кримінальна або адміністративна відповідальність.

- **Асфіксія** – зупинка дихання в результаті закупорки верхніх дихальних шляхів сторонніми предметами.
- **Закупорка шлунково-кишкового тракту** в результаті потрапляння сторонніх предметів харчового характеру.
- **Отруєння.**
- **Укусу змій або отруйних комах.**
- **Падіння в ущелину.**
- **Наїзд транспортного засобу (далі – Наїзд ТЗ)** – безпосереднє зіткнення Тварини з транспортним засобом (в тому числі з тим, що рухається по рейках).
- **Напад диких звірів та здичавілих собак.**
- **Хвороби** – хвороба, яка не може бути вилікувана та загрожує життю Тварини (крім захворювань, що зазначені у Додатку 1 цих Правил).
- **Утоплення.**
- **Витрати, що пов'язані з епізоотією.**

Страховик відшкодовує витрати на проведення щеплення внаслідок широкого розповсюдження інфекційної хвороби Тварин, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу в місці страхування (території страхування).

- **Вогонь:**
- **Пожежа** - подія, що сталася внаслідок вогню, що виник поза місцем, спеціально призначеним для його розведення і підтримки, або поширився за його межі і здатний поширюватися самостійно, у т.ч. задимлення, що супроводжує пожежу (включаючи виділення сажі і корозійного газу).
- **Удар блискавки** - безпосередній перехід розряду блискавки на Тварину.

Удар блискавки - миттєва передача грозового (атмосферного) розряду Тварині таким чином, що місце удару блискавки є добре помітним на Тварині у вигляді слідів теплового та/або механічного впливу.

- **Вибух** - швидкоплинний фізичний чи хімічний процес, унаслідок якого за короткий проміжок часу вивільняється велика кількість енергії і внаслідок чого виникає ударна хвиля (імпульс тиску), здатна розповсюджуватись та спричиняти руйнування.
- **Падіння літальних апаратів** - падіння на Тварин пілотованих та не пілотованих літальних апаратів, їх частин чи вантажу, що на них перевозився.

За цією подією Страховик відшкодовує збитки, що безпосередньо нанесені Тваринам внаслідок пожежі, вибуху, тиску повітря при падінні чи зіткненні літального апарату його частин чи вантажу, що ним перевозився.

- За ризиком «Вогонь» відшкодуванню підлягають збитки, завдані Тваринам, внаслідок необхідних та доцільних заходів з гасіння пожежі.
- Договором страхування може бути передбачено страхування як за ризиком «Вогонь» у цілому, так і за окремими чи за окремою групою ризиків, що входять до ризику «Вогонь».
- **Стихійні явища:**
- **Землетрус** – пружні коливання в земній корі чи верхній частині мантії, що викликають коливання земної поверхні, деформацію в земній корі та деформацію чи руйнування інженерних споруд.
- **Гірські обвали і схід лавин** – швидкий рух вниз зі схилу каменів, землі чи снігу в результаті дії сил земного тяжіння.
- **Смерч** – сильний вихор, який опускається з основи купчасто-дощової хмари у вигляді темної вирви чи хобота і має майже вертикальну вісь, невеликий поперечний перетин і дуже низький тиск у центральній його частині.
- **Вихор** - маса повітря, охоплена обертальним рухом навколо якоїсь осі, котра може бути горизонтальною або вертикальною.
- **Ураган** – вітер руйнівної сили і значної тривалості, швидкість якого перевищує 30 м/сек.
- **Шторм** – викликаний погодними умовами рух повітряних мас із силою вітру 8 балів за шкалою Бофорта, що супроводжується випаданням опадів і приливною хвилею або без них.

Договором страхування може бути обумовлено інше визначення події, пов'язаної з переміщенням повітряних мас, яка може призвести до пошкодження або знищення майна.

- **Цунамі** – це довгі хвилі, що були створені потужним впливом на всю товщу води в океані або іншому водоймі.
- **Злива (Зливі дощі)** – інтенсивний короткочасний дощ, під час якого випало опадів більше 30 мм за період часу 1 години.
- **Крупний град (Град)** – частинки щільного льоду діаметром від 20 мм і вище, що випадають із купчасто-дощових хмар у теплий період року.
- **Довготривалий дощ** - дощ кількістю опадів понад 100 мм, який іде безперервно або майже безперервно протягом декількох діб і може викликати паводки, затоплення і підтоплення.
- **Паводок** – вихід із берегів води наземних (стоячих чи проточних) водойм.
- **Катастрофічний паводок** – винятковий за величиною та рідкісний за повторюваністю паводок, що може спричинити жертви і руйнування.
- **Сильна спека** – підвищення температури повітря до плюс 40°C у південних та східних регіонах України та до плюс 35°C на решті території.

- **Зсув** – зміщення мас гірських порід вниз по схилу під дією сили земного тяжіння без втрати контакту з нерухомою основою на більш низький гіпсометричний рівень.
- **Буря** - сильний вітер, рух повітря якого відносно земної поверхні становить швидкість або горизонтальну складову швидкості понад 14 м/сек.
- **Пилові бурі** – сильні вітри, що переносять велику кількість пилу, руйнуючи поверхневий шар ґрунту. Сильна пилова (піщана) буря зі швидкістю вітру 15 м/с і більше протягом 12 годин і більше. Пилові бурі наносять шкоду органам зору та дихання, що може призвести до загибелі Тварин.
- **Виверження вулкана** - будь-яка форма прояву вулканічної діяльності, а саме – напливу лави, вулканічного землетрусу, викиду хмари розпеченого попелу, осаду у вигляді попелу, пемзи, залив хвилею.
- **Інші стихійні явища** – стихійні явища, зазначені у договорі страхування, які відповідають предмету договору страхування за цими Правилами.
- Договором страхування може бути передбачено страхування як за окремим стихійним явищем, та і за групою стихійних явищ.
- **Катастрофічний ризик.**

Катастрофічні ризики у сільському господарстві - надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, велика сукупність або масштаби проявів стихійних сил природи (посуха, град, морози, повені тощо) і діяльності людини у процесі створення матеріальних благ (аварії, пожежі тощо), що завдають збитки у значних розмірах. Порядок визнання ризику катастрофічним визначається Кабінетом Міністрів України.

- Договором страхування може бути передбачено страхування як за окремим ризиком, так і за групою ризиків.
- За згодою сторін умови страхування можуть бути змінені, доповнені, або замінені іншими, загальноприйнятими в міжнародній страховій практиці, якщо це не суперечить законодавству України.
- Страховим випадком є настання певної події (або декількох подій) передбаченої цими Правилами і договором страхування внаслідок якої відбулося:
- Щодо посівів сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті (пункт 2.2.1.1 цих Правил) - пошкодження та/або загибель (знищення), втрата застрахованих посівів сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті на усій або на частині площі, прийнятій на страхування.
- Щодо майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур (пункт 2.2.1.2 цих Правил):
 - неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур;
 - неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур (Індекс врожайності) внаслідок зниження рівня

середньої врожайності окремої сільськогосподарської культури відносно рівня середньої врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується така сільськогосподарська культура;

- неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур у разі встановлення взаємозв'язку між відхиленням фактичного Індексу погоди (окремих гідрометеорологічних показників) від нормального Індексу погоди та зменшенням врожайності у конкретному регіоні (районі) знаходження застрахованих сільськогосподарських культур.
- Щодо посадок багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті (пункт 2.3.1.1 цих Правил) - пошкодження та/або загибель (знищення), втрата застрахованих посадок багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті на усій або на частині площі, прийнятій на страхування.
- Щодо майбутнього (очікуваного) врожаю багаторічних насаджень плодоносного віку (пункт 2.3.1.2 цих Правил):
- неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) врожаю багаторічних насаджень плодоносного віку;
- неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) врожаю багаторічних насаджень плодоносного віку (Індекс врожайності) внаслідок зниження рівня середньої врожайності окремого багаторічного насадження плодоносного віку відносно рівня середньої врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується таке багаторічне насадження;
- неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) врожаю багаторічних насаджень плодоносного віку у разі встановлення взаємозв'язку між відхиленням фактичного Індексу погоди (окремих гідрометеорологічних показників) від нормального Індексу погоди та зменшенням врожайності у конкретному регіоні (районі) знаходження застрахованих багаторічних насаджень.
- Щодо Тварин (сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, хутрових звірів, бджолосімей, риби та інших водних живих ресурсів і тваринницької продукції) (пункт 2.4 цих Правил):
- загибель, знищення, втрата Тварини внаслідок ризиків зазначених у договорі страхування;
- вимушений забій Тварини з метою недопущення загибелі, внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування;
- вимушений забій Тварини здійснюється, якщо її стан загрожує життю та зумовлений необхідністю припинення фізичних страждань;
- вимушений забій Тварини здійснюється за розпорядженням спеціалістів ветеринарної медицини;
- травмування Тварини внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування;

- лікування Тварини від хвороби чи травми внаслідок ризиків зазначених у договорі страхування;
- лікування Тварини від хвороби здійснюється, внаслідок ризиків, що передбачені договором страхування, а також внаслідок хвороб органів травлення, дихання, серця і крові, обміну речовин, нирок і сечовивідних шляхів, акушерсько-гінекологічних та хірургічних захворювань.
 - Договором страхування може бути передбачено страхування на випадок настання всіх, одного або декількох страхових випадків.
 - Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ здійснюється за наявності у Страховика чинної ліцензії на право здійснення добровільного страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.
- **ВИКЛЮЧЕННЯ ЗІ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ**
 - За цими Правилами страховими випадками не визнаються події, що відбулися внаслідок:
 - прямого чи непрямого впливу ядерного вибуху, радіації чи радіоактивного забруднення, пов'язаних із будь-яким застосуванням атомної енергії і використанням радіоактивних матеріалів;
 - хімічного забруднення (хімічної реакції, хімічних речовин на пасовищах), що впливає на сільськогосподарську продукцію, крім випадків протиправних дій третіх осіб;
 - конфіскації, арешту, вилучення, загибелі, знищення, втрати сільськогосподарської продукції внаслідок розпоряджень уповноважених органів;
 - використання сільськогосподарської продукції для інших цілей, ніж ті, для яких воно призначене;
 - зсуву (обвалу) або осідання (просідання) ґрунту, якщо це було викликано проведенням підричних робіт, вилученням ґрунту з котлованів, кар'єрів, засипкою порожнин або проведенням земленасипних та будівельних робіт або будь-якої іншої діяльності людини;
 - обвалу, руйнування, пошкодження будівель, споруд або їх частин, де утримується сільськогосподарська продукція, якщо обвал не викликаний страховим випадком;
 - загибелі або знищення сільськогосподарської продукції під час (або внаслідок) проведення будівельних, ремонтних, монтажних робіт;
 - крадіжки сільськогосподарської продукції під час або після страхового випадку, якщо Страхувальником не було здійснено заходів для забезпечення збереження сільськогосподарської продукції, яка залишилися після події, що має ознаки страхової;
 - порушення умов пожежної та/або охоронної безпеки, техніки безпеки, інших встановлених правил та нормативів використання і збереження сільськогосподарської продукції;
 - перевезення, зберігання чи застосування Страхувальником (Вигодонабувачем), їх працівниками або іншими особами, що відповідно до угод із Страхувальником

(Вигодонабувачем) несуть відповідальність за утримання Тварин, вибухових пристроїв або вогнепальної зброї. До вищевказаних осіб відносяться також члени родини Страхувальника (Вигодонабувача), або інші особи, що спільно проживають та ведуть із Страхувальником (Вигодонабувачем) спільне господарство;

- затоплення, викликаного недостатньою пропускною здатністю каналізаційних (внутрішніх і зовнішніх) систем у приміщенні (у місці страхування), де утримується сільськогосподарська продукція;
- тимчасового припинення (перебою) електропостачання, поломки технологічного обладнання та інженерних комунікацій;
- грубих порушень Страхувальником агротехнічних, санітарних, ветеринарних або інших вимог, що виявляється в невиконанні Страхувальником умов договору страхування щодо строків (термінів) проведення належних заходів згідно з узгодженою при страхуванні технологічною картою, якою обумовлено дотримання визначених агротехнічних правил та вимог агротехніки стосовно застрахованої культури, санітарних, ветеринарних або інших вимог, щодо здійснення сільськогосподарських робіт, передбачених договором страхування, визначених у стандартних страхових продуктах.

- За цими Правилами щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень Страховик не відшкодовує збитки:

- які трапилися у таку пору року, коли за агротехнічними умовами для даної місцевості і року, врожай сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень повинен бути зібраним;
- які сталися внаслідок хвороби рослин, якщо запобіжні заходи щодо розвитку та поширення не здійснювалися або здійснювалися не в повній мірі і таке явище не визнане «Епіфітотією»;
- які сталися внаслідок вторинних хвороб рослин, якщо вони не спричинені застрахованими за договором страхування ризиками;
- які сталися внаслідок ушкодження урожаю, посівів шкідниками рослин за умови, якщо дії та заходи боротьби з ними не проводилися або проводилися не в повній мірі;
- при страхуванні багаторічних насаджень, які сталися внаслідок відмирання (ломка) окремих гілок, паростків багаторічних насаджень, якщо інше не передбачено договором страхування.

- За цими Правилами страховими випадками не визнаються події щодо Тварин, що відбулися внаслідок:

- порушення умов зооветеринарних правил, в тому числі щодо умов утримання Тварин, що призвело до знищення, загибелі, травмування Тварин;
- недбалості під час годівлі через відсутність корму незалежно від причин, годівлі не відповідним або неякісним кормом, що було визначено спеціалістами ветеринарної медицини чи спеціалістом-зоотехніком;

- захворювань та травм, що існували на момент укладення договору страхування;
- планового забою Тварин, визнаних непридатними для подальшого господарського, в тому числі продуктивного та/або репродуктивного використання, або в результаті проведеної селекції чи забою з господарських міркувань;
- встановлення неправильного діагнозу;
- проведення експериментальних досліджень із розведення Тварин або з іншою метою;
- забою внаслідок неплідності (яловості) Тварин;
- загибелі, знищення або вимушеного забою Тварин у зв'язку із хворобою, якої можна було уникнути або яку можна було попередити за умови своєчасного здійснення профілактичних та лікувальних заходів, в тому числі фасціольозу, телязіозу, актиномікозу, піроплазмозу тощо;
- вимушеного забою Тварини у зв'язку із хворобою, що є хронічною або невиліковною, але не становить загрози для життя Тварини, а саме: міокардитом, міокордозом, ендокардитом, перикардитом нетравматичного походження тощо;
- загибелі, знищення або вимушеного забою Тварин внаслідок захворювання на:
 - гепатит або цироз печінки паразитарного походження, остеодистрофію;
 - кульгавості будь-якого походження, яка не загрожує життю предмету договору;
 - зниження функції, кісту або атрофію яєчників;
 - персистуюче жовте тіло;
 - атрофію вимені;
 - віспу вимені;
 - бородавки;
 - серозний, катаральний або фібринозний мастит вимені;
- перебування в стані дородового чи післяродового залежування.
 - За цими Правилами Страховик не здійснює виплати страхового відшкодування щодо Тварин внаслідок:
 - Не надання Страхувальником документа заготівельної організації про вартість зданого м'яса вимушено забитої Тварини або одержану Страхувальником суму за здану на вимушений забій тварину живою вагою, крім випадків термінового забою у разі раптового захворювання.
 - Направлення Тварини на вимушений забій без участі або погодження Страховика, крім випадків термінового забою у разі раптового захворювання.
 - Невиконання Страхувальником (або Вигодонабувачем) вказівок спеціаліста ветеринарної медицини про проведення профілактичних заходів боротьби з заразними хворобами, розпорядження про забій хворої Тварини тощо.
 - Неякісного та несвоєчасного проведення профілактичних ін'єкцій і щеплень, що може призвести до загибелі, знищення, травмування, лікування, вимушеного забою.

- Не підтвердження факту настання страхового випадку компетентними органами (пожежною службою, спеціалістом ветеринарної медицини, правоохоронними органами тощо), розслідуванням Страховика.
- Нападу іншої тварини, яка також є власністю Страхувальника (Вигодонабувача).
- Глистяної інвазії.
- Пологів, якщо спеціаліста ветеринарної служби було викликано пізніше двох годин від початку пологової діяльності.
- Харчового отруєння.
- Алергічних реакцій на введення лікарських засобів або побічної, негативної дії лікарських засобів.
- Вакцинації.

- Страховик не відшкодовує:

- моральну шкоди, шкоду, завдану навколишньому природному середовищу;
- непрямі та інші витрати, які можуть бути викликані настанням страхового випадку (штраф, втрата прибутку/вигоди, простій, платежі за оренду, банківське обслуговування, витрати на утилізацію);
- збитки, пов'язані з припиненням права власності на сільськогосподарську продукцію;
- збитки, що сталися внаслідок навмисних дій осіб, які перебувають зі Страхувальником у трудових відносинах та/або у родинних відносинах, за винятком випадків, коли крадіжка, грабіж чи розбій проводилися в той час, коли доступ у приміщення, де зберігається (знаходиться) сільськогосподарська продукція, для цих осіб був закритий;
- збитки, що сталися внаслідок протиправних дій, вчинених Страхувальником, Вигодонабувачем, членами його родини, його представником або особами, які перебувають зі Страхувальником-юридичною особою у трудових відносинах, якщо інше не передбачено договором страхування;
- збитки, що сталися внаслідок загибелі, пошкодження, знищення, травмування сільськогосподарської продукції, що спричинені діями третіх осіб внаслідок необережності або ненавмисних дій (доведення факту наявності умисного наміру з боку третіх осіб є обов'язком Страхувальника і кваліфікується як такий згідно з висновком слідчих (органів дізнання) або рішенням суду);
- збитки, що сталися внаслідок наїзду транспортного засобу, що експлуатується Страхувальником, Вигодонабувачем, членами його родини;
- збитки, що сталися внаслідок використання, збереження чи тимчасового розміщення в місці утримання (зберігання) сільськогосподарської продукції, газового устаткування й інших вибухонебезпечних предметів, матеріалів і речовин, що не є невід'ємною частиною інженерних комунікацій чи виробничого процесу;
- збитки, що сталися внаслідок проникнення граду, снігу, дії зливи через незакриті вікна, двері або інші отвори в місцях утримання (зберігання) сільськогосподарської продукції, якщо ці отвори не виникли в результаті дії граду, снігу, зливи, або інших стихійних явищ, які за договором страхування є застрахованими ризиками;

- збитки, що сталися внаслідок дії зливових дощів (тиску снігового шару) через незакриті вікна чи інші прорізи, якщо ці прорізи не виникли в результаті дії дощу чи снігу, а також затоплення, викликаного недостатньою пропускнуою здатністю каналізаційних (внутрішніх і зовнішніх) систем;
- збитки, що сталися внаслідок впливу водяної пари, конденсату, відпрівання тощо;
- збитки, що сталися внаслідок затоплення рідиною з відкритих систем водяного зрошення;
- збитки, що сталися внаслідок утворення цвілі, грибків тощо;
- збитки, що сталися внаслідок зносу, корозії водопровідних, каналізаційних і опалювальних систем;
- збитки, що сталися внаслідок ремонту, переобладнання, зміни конструкції, замерзання води у трубах водопровідних, каналізаційних і опалювальних систем та системи автоматичного пожежогасіння;
- збитки, що сталися внаслідок експлуатації водопровідних, каналізаційних і опалювальних систем в аварійному або у технічно несправному стані, з порушенням вимог діючих правил, стандартів, нормативів;
- збитки, що сталися внаслідок дефектів, руйнування або пошкодження автоматичної системи пожежогасіння;
- збитки, що сталися внаслідок експлуатації системи пожежогасіння, яка була встановлена організаціями, що не мають офіційного дозволу на їх продаж і монтаж та/або без проведення регулярних перевірок спеціалізованими установами технічного контролю.
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, страховими випадками не визнаються події, що відбулися внаслідок:
- будь-якого роду військових дій, маневрів чи інших військових заходів і їх наслідків, путчів, заколотів, громадянської війни, народних хвилювань, страйків, несанкціонованих зборів, прямих або побічних наслідків актів тероризму.
- Під “Терористичним актом (тероризмом)” розуміється дія, яка включає у себе (але не обмежуючись) застосування сили або насильства та/або загрозу застосування сили або насильства особою або групою осіб поза залежності від того, діють вони самостійно, представляють або пов'язані з будь якою (будь якими) організацією (організаціями) або урядом (урядами), яке здійснюється у політичних, релігійних, ідеологічних або подібних цілях, включаючи намір вплинути на будь який уряд та/або залякування суспільства або його частини;
- будь-якого пошкодження, зміни, псування або вилучення даних, програмного забезпечення, комп'ютерних програм.
 - Умовами договору страхування можуть бути передбачені інші виключення зі страхових випадків та обмеження страхування, пов'язані з видом та станом,

умовами експлуатації і збереженням застрахованої сільськогосподарської продукції, що не суперечать законодавству України.

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРІВ СТРАХОВИХ СУМ

- Страхова сума встановлюється за згодою сторін у межах дійсної вартості сільськогосподарської продукції на момент укладення договору страхування, якщо інше не передбачено договором страхування.
 - **Умови встановлення страхової суми щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень.**
- Якщо інше не передбачено договором страхування, страхова сума встановлюється у договорі страхування на підставі страхової вартості і рівня страхового покриття.
 - Рівень страхового покриття встановлюється за згодою сторін та зазначається у договорі страхування.
 - Страхова вартість для посівів сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті відповідно до п. 2.2.1.1 - у межах вартості планових агротехнічних витрат на посів та вирощування.
 - Страхова вартість для багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті відповідно до п. 2.3.1.1 - у межах балансової вартості насаджень згідно з даними бухгалтерського обліку Страхувальника, але не вище ринкової вартості аналогічних насаджень, що склалась у відповідному районі (регіоні) на момент укладання договору страхування.
 - Страхова вартість для майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку відповідно до пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2 - у межах вартості майбутнього (очікуваного) врожаю.
 - Вартість майбутнього (очікуваного) врожаю обчислюється окремо для кожної культури, сорту шляхом множення середньої врожайності з 1 га у районі (регіоні) або за даними обліку у господарстві Страхувальника за останні 5 років чи іншого обумовленого договором страхування строку на ціну метричної одиниці майбутнього врожаю культури (виду продукції) та на площу, прийняту на страхування (з якої заплановано одержувати врожай).
 - Ціна метричної одиниці майбутнього (очікуваного) врожаю застрахованої сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень плодоносного віку зазначеної у пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2 може визначатись як закупівельна чи заставна ціна, що склалась у господарстві Страхувальника, районі, регіоні за останній рік, якщо інше не передбачено договором страхування.
 - Договором страхування може бути передбачено ціна метричної одиниці: для кормових культур - як планова або середня фактична собівартість продукції, що склалась у районі або регіоні за останні три роки; для особливо цінних сортів і культур - як ціна майбутнього (очікуваного) врожаю за домовленістю сторін.
 - Страхова вартість для майбутнього (очікуваного) урожаю однорічних і багаторічних

сіяних трав, обчислюється для всієї посівної площі за всіма видами та сортами трав, що посіяні на цій посівній площі, якщо інше не передбачено договором страхування.

- Договором страхування може бути передбачено страхування майбутнього (очікуваного) урожаю відповідно до пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2 – в розмірі вартості врожаю:
- з урахуванням Індексу погоди (окремих метеорологічних показників) у відповідному регіоні (районі), де вирощується застрахована сільськогосподарська культура/багаторічні насадження;
- з урахуванням Індексу врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується застрахована сільськогосподарська культура/багаторічні насадження.
- Страхова сума може бути встановлена за окремим страховим ризиком, за групою страхових ризиків, за окремою культурою, за групою культур, за кожним окремим полем посівів, посадок сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, за договором страхування в цілому.
- За цими Правилами ціна одиниці вирощеної сільськогосподарської продукції може розраховуватися центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику. Ціна одиниці вирощеної сільськогосподарської продукції може бути диференційована за видами сільськогосподарської продукції, областями або природно-економічними зонами. Дані про рівень цін на сільськогосподарську продукцію доводяться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику, до відома Страхувальників і Страховиків.

- **Умови встановлення страхової суми щодо Тварин.**

- Якщо інше не передбачено договором страхування, страхова сума встановлюється у договорі страхування на підставі страхової вартості Тварини.
- Якщо договором страхування не передбачено інше, страхова вартість Тварин, що приймаються на страхування, визначається за одним із наступних варіантів:
 - як балансова вартість, на підставі бухгалтерської звітності Страхувальника;
 - як вартість придбання аналогічних Тварин в регіоні перебування застрахованих Тварин, що підтверджена довідкою компетентного органу;
 - як підсумок множення середньої ціни за одиницю живої ваги (з урахуванням категорії вгодованості Тварин), що склалася у Страхувальника від реалізації цього виду Тварин відповідної вікової групи за 3 (три) роки, що передують року укладення договору страхування, за даними бухгалтерської звітності Страхувальника, на середню вагу однієї голови з урахуванням загальної кількості голів, заявлених на страхування. У випадку відсутності показників ціни безпосередньо у Страхувальника, необхідно застосовувати середню ціну, що склалася в регіоні перебування застрахованих Тварин, за даними відповідного органу сільського господарства;
 - за довідкою-рахунком, виданою торгівельною організацією, або договором купівлі-продажу Тварин;

- за актом оцінки вартості Тварин, що здійснена відповідно до законодавства України.
- При страхуванні групи Тварин одного виду, наявних в господарстві, страхова сума встановлюється на кожну Тварину окремо, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Загальна страхова сума за договором страхування встановлюється підсумуванням страхової суми для кожної вікової групи Тварин, що приймається на страхування.
- Страхова сума не може перевищувати страхову (дійсну) вартість однієї голови Тварини, що прийнята на страхування, окремо, або загальної кількості голів у цілому на момент укладання договору страхування.
- У разі загибелі, знищення, вимушеного забою, втрати, травмування, лікування Тварини розмір страхового відшкодування обмежується розміром страхової суми за кожною Твариною, визначеною договором страхування та/або заявою на страхування, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Страхова сума може бути встановлена за окремим страховим ризиком, за групою страхових ризиків, за окремою Твариною або групою Тварин, за договором страхування в цілому або на інших умовах, зазначених у договорі страхування.
- За цими Правилами страхова сума (страхова вартість) Тварин може визначатися виходячи з ціни одиниці продукції, розрахованої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику. Вказані ціни можуть бути диференційовані за видами продукції, областями або природно-економічними зонами. Дані про рівень цін на продукцію доводяться до відомих страхувальників і страховиків.
 - За згодою сторін страхова сума може встановлюватися у розмірі певної частки вартості сільськогосподарської продукції.
 - Якщо страхова сума становить певну частку вартості (відсоток) сільськогосподарської продукції, страхове відшкодування виплачується у такій же частці від визначених за страховою подією збитків, якщо інше не передбачено договором страхування.
 - Якщо страхова сума, встановлена договором страхування, перевищує дійсну вартість сільськогосподарської продукції (на дату укладення договору страхування), то такі положення договору страхування є недійсними у тій частині страхової суми, що перевищує вартість сільськогосподарської продукції (на дату укладення договору страхування та/або на момент настання страхового випадку).
 - Договором страхування можуть бути передбачені обмеження розміру виплати страхового відшкодування (ліміти відповідальності Страховика) за страховими випадками.
 - Страхові суми у договорі страхування встановлюються у національній валюті України – гривні.
 - Договором страхування може бути передбачено відшкодування Страхувальнику документально підтверджених доцільних витрат, пов'язаних із настанням страхового випадку.

- При цьому договором страхування може бути встановлена додаткова страхова сума або договором страхування може бути передбачено відшкодування витрат в межах страхової суми, встановленої договором страхування.
 - Договором страхування може бути передбачена франшиза, яка зазначається у договорі страхування.
 - Франшиза може встановлюватися як в абсолютному розмірі, так і у відсотках страхової суми.
 - Встановлена за договором страхування безумовна франшиза завжди вираховується із суми збитку за кожним страховим випадком.
 - При встановленні за договором страхування умовної франшизи, збитки, які не перевищують встановленої умовної франшизи, не відшкодовуються Страховиком і відшкодовуються у повному обсязі, якщо їх розмір перевищує умовну франшизу.
 - Договором страхування може бути передбачена франшиза як тимчасова – період (франшиза у денному виразі), що зазначений у днях, протягом якого збитки, що завдані в цей період, не підлягають відшкодуванню Страховиком.

- **СТРАХОВИЙ ТАРИФ, СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ ТА ПОРЯДОК ЙОГО ВНЕСЕННЯ**

- Страховий тариф – це ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування.
- Розмір страхового тарифу визначається при укладанні договору страхування за згодою Сторін на підставі базових страхових тарифів, які наведені у Додатку 2 до цих Правил, з урахуванням ступеня страхового ризику, умов договору страхування та зазначається у договорі страхування.
- Страховий платіж (страхова премія) – плата за страхування, яку Страхувальник зобов'язаний сплатити Страховику згідно з умовами договору страхування.
- Розмір та умови внесення страхового платежу визначаються договором страхування.
- При укладанні договору страхування Страхувальнику, за узгодженням зі Страховиком, може бути надана можливість внесення страхового платежу частинами. Розміри частин страхового платежу і строки їх сплати визначаються договором страхування.
- Першу частину страхового платежу Страхувальник зобов'язаний сплатити не пізніше дати, зазначеної у договорі страхування як дата початку строку дії договору страхування, якщо інше не передбачено договором страхування.
- При сплаті страхового платежу частинами, якщо друга чи наступні частини страхового платежу не надійшли у повному обсязі в строки, що зазначені у договорі страхування, дія договору страхування в частині зобов'язань Страховика припиняється після завершення 24 години дня, до якого Страхувальник мав сплатити наступну частину страхового платежу, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, Страхувальник втрачає право на

сплату страхового платежу частинами, якщо до сплати наступної частини страхового платежу Страхувальник заявив про настання страхового випадку. У такому разі Страховик має право вимагати від Страхувальника сплатити достроково несплачену частину річного страхового платежу або утримати несплачену частину страхового платежу із суми страхового відшкодування.

- Валюта страхування визначається згідно із законодавством України.

СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

- Строк дії договору страхування визначається за згодою сторін і зазначається у договорі страхування.
- Договір страхування набирає чинності з моменту внесення першого страхового платежу, або першої частини страхового платежу, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Територія (місце страхування) дії договору страхування зазначається у договорі страхування.
- Якщо інше не передбачено договором страхування:
 - термін дії договору страхування сільськогосподарської продукції закінчується в день завершення збирання врожаю і вивезення його з поля;
 - термін дії договору страхування Тварин закінчується в день закінчення строку, на який був укладений договір страхування, або в день загибелі (втрати, вимушеного забою, вимушеного знищення, травматичного пошкодження або захворювання) застрахованих Тварин.

ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

- Договір страхування укладається, як правило, на підставі письмової заяви Страхувальника за формою, встановленою Страховиком, що є невід'ємною частиною укладеного договору страхування.
- Подання заяви не зобов'язує сторони до укладення договору страхування.
- При укладанні договору страхування Страхувальник зобов'язаний:
 - повідомити Страховику всі відомі обставини, що мають істотне значення для визначення ступеня страхового ризику, якщо ці обставини не відомі та/або не можуть бути відомі Страховику. Істотними визнаються обставини, зазначені у договорі страхування та в заяві на страхування;
 - пред'явити Страховику документи, що засвідчують особу Страхувальника чи його уповноваженого представника: довіреність або інший документ, що свідчить про наявність та обсяг повноважень представника Страхувальника;
 - пред'явити Страховику документи на сільськогосподарську продукцію, що підтверджують право Страхувальника на володіння, та/або користування, та/або розпорядження сільськогосподарською продукцією, тобто свідчать про майновий інтерес Страхувальника (Вигодонабувача) щодо предмету договору страхування, яке приймається на страхування;

- на вимогу Страховика надати можливість Страховику для огляду та фотографування сільськогосподарську продукцію, про що складається акт огляду, який підписується сторонами і зберігається у Страховика;
- надати документи, визначені Страховиком, що містять інформацію про характер виробничої діяльності Страхувальника;
- надати інші документи, необхідні для оцінки ступеня ризику, ідентифікації та вартості сільськогосподарської продукції на вимогу Страховика.

- **При укладанні договору страхування щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень пред'явити Страховику:**

- Документи (розрахунки), які підтверджують вартість врожаю або витрати на посіви/посадки сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень або групи сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень (за кожним видом окремо), що підлягають страхуванню. До розрахунків додаються бухгалтерські документи, що посвідчують реалізаційну ціну, середню врожайність за останні 5 років або інший строк, планові та фактичні витрати, а також витрати наступних періодів на вирощування тієї чи іншої культури на визначеній в договорі страхування площі посіву (площі, прийнятій на страхування), а також довідка (витяг) з плану розвитку господарства (бізнес-плану).
- Карту-схему сівозміни (її копію) або типовий опис площі посіву/висаджування та вирощування сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень (групи сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень), багаторічних насаджень плодоносного віку, плодово-ягідних насаджень і виноградників, акти обстеження тощо.
- Кадастровий номер і площу земельних ділянок, зайнятих застрахованими культурами, або координати глобальної системи позиціонування (GPS – супутникової системи навігації).
- Технологічну карту вирощування сільськогосподарської культури.
- Посіви/посадки сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень для їх огляду та фотографування, про що складається акт огляду в двох примірниках, підписується сторонами і зберігається у Страховика та Страхувальника. Огляд, як правило, здійснюється:
 - при страхуванні багаторічних насаджень восени – до входження їх у зиму (припинення вегетації);
 - при страхуванні багаторічних насаджень навесні – після відновлення вегетації;
 - при страхуванні ярих сільськогосподарських культур - після появи сходів навесні;
 - при страхуванні озимих сіяних культур - після появи сходів восени (кущіння), або при укладенні договору страхування навесні - після відновлення вегетації;
 - під час страхування висаджених сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень – після їх приживання.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, договори страхування укладаються з обов'язковим оглядом Страховиком (уповноваженим представником Страховика) та

складанням необхідних документів, в яких зазначаються: кількість рослин на одиниці площі, ступінь схожості, відсоток пошкодження, що має місце до моменту укладення Договору страхування, тощо.

- **При укладанні договору страхування щодо Тварин повідомити Страховику:**

- Вид, породу, санітарно-ветеринарний стан, ідентифікаційний номер (якщо присвоєний) Тварин – при страхування сільськогосподарських тварин.
- Вид, класифікацію, умови розведення та показники вилову живих водних ресурсів – при страхуванні живих водних ресурсів.
- Кількість бджолосімей у вуликах, їх продуктивність, умови їх розведення – при страхуванні у бджільництві.
- Прогнозований обсяг продукції в натурі, та ціни, що використовуються для розрахунку страхової вартості вирощеної продукції.
 - Якщо після укладення договору страхування буде встановлено, що Страхувальник навмисно надав Страховику неправдиві відомості про обставини, зазначені у пп. 8.3 – 8.5 цих Правил, та/або свідомо приховав від Страховика обставини, що мають істотне значення для визначення ступеня страхового ризику, Страховик має право відмовити Страхувальнику у виплаті страхового відшкодування.
 - У разі втрати договору страхування в період його дії Страховик видає Страхувальникові за його письмовою заявою дублікат.
 - Усі зміни та доповнення до умов договору страхування вносяться за згодою Страхувальника і Страховика шляхом укладення додаткової угоди до договору страхування.
 - За згодою сторін договором страхування може бути передбачено, якщо Тварина, що прийнята на страхування у період тимчасової франшизи, що передбачена договором страхування загинула, знищена, втрачена, вимушено забита, травмована, підлягала лікуванню внаслідок події, що не передбачена договором страхування, то договір страхування вважається таким, що не вступив в силу. При цьому страхові платежі, що отримані Страховиком за цим договором страхування повертаються Страхувальнику.

- **ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН**

- **Страхувальник має право:**

- На отримання страхового відшкодування при настанні страхового випадку в порядку, передбаченому договором страхування та цими Правилами.
- Ініціювати внесення змін до договору страхування.
- На одержання дублікату договору страхування у разі його втрати.
- Оскаржити у судовому порядку рішення Страховика про відмову у виплаті.

- **Страхувальник зобов'язаний:**

- Вносити страхові платежі у розмірах і у строки, визначені договором страхування.
- При укладанні договору страхування надати Страховику інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику.
- Уживати заходи для усунення обставин, що підвищують ступінь ризику.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, впродовж 3 (три) робочих днів повідомити Страховика про будь-яку зміну страхового ризику (відомостей, зазначених у заяві на страхування та/або договорі страхування). У разі збільшення ступеня ризику на вимогу Страховика укласти додаткову угоду до договору страхування і внести додатковий страховий платіж.
- При укладанні договору страхування повідомити Страховика про інші чинні договори страхування щодо предмету договору страхування.
- Повідомити Страховика про настання страхового випадку в строк, передбачений умовами договору страхування.
- Уживати всіх необхідних заходів щодо запобігання та зменшення збитків, завданих унаслідок настання страхового випадку.
- У разі отримання Страхувальником відшкодування збитку в будь-якій формі від третіх осіб, винних у настанні страхового випадку, протягом 3 (три) робочих днів (з дня отримання) письмово сповістити про це Страховика, а якщо виплата страхового відшкодування вже була здійснена Страховиком – упродовж 30 (тридцять) робочих днів повернути Страховику суму отриманого страхового відшкодування або відповідну його частину.
- Повернути Страховику виплачену суму страхового відшкодування упродовж 30 (тридцять) робочих днів, якщо протягом встановлених законодавством України строків позовної давності виявиться обставина, яка є підставою для відмови у здійсненні страхового відшкодування.
- Щодо застрахованих Тварин:
 - У разі, якщо Тварина вибула із власності Страхувальника, упродовж 2 (два) днів письмово повідомити про це Страховика.
 - Утримувати (включаючи годівлю та щеплення) Тварин відповідно до зооветеринарних Правил.
 - Забезпечити проведення своєчасних профілактичних заходів та лікування Тварини.
- Щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень: утримувати посіви, посадки сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень відповідно до протипожежних правил, дотримуватись зональних агротехнічних правил щодо посіву, висаджування, догляду, збирання їх урожаю та виконувати вимоги відповідних органів нагляду.
- Повідомити Страховика про збір урожаю, забій тварин, вилов риби, збирання продукції бджільництва або отримання іншої продукції тваринництва не пізніше, ніж за 10 днів до дня передбачуваного початку цих робіт.

- **Страховик має право:**

- Перевіряти достовірність інформації та документів, наданих Страхувальником, а також виконання (дотримання) умов договору страхування.
- Здійснювати огляд застрахованої сільськогосподарської продукції Страхувальника (в т.ч. робити фото- та відеозйомку) при укладанні договору страхування, в період його дії та після настання страхового випадку.
- З'ясовувати причини, обставини та наслідки настання страхового випадку, перевіряти всі надані Страхувальником документи, направляти запити до компетентних органів з питань, пов'язаних із розслідуванням причин настання страхового випадку і визначенням розміру збитку; самостійно проводити розслідування для з'ясування причин та обставин страхового випадку.
- Брати участь у заходах щодо збереження сільськогосподарської продукції, а також спрямованих на зменшення збитків. Зазначені дії Страховика не є підставою для визнання Страховиком страхового випадку.
- Ініціювати внесення змін до договору страхування і вимагати від Страхувальника внесення додаткового страхового платежу при підвищенні ступеня ризику.
- Отримати від Страхувальника всі документи, необхідні для реалізації права вимоги до особи, відповідальної за заподіяний збиток.
- Відмовити у виплаті страхового відшкодування або зменшити його розмір у випадках та в порядку, передбачених цими Правилами та договором страхування.
- На дострокове припинення дії договору страхування згідно із законодавством України.
- Щодо застрахованих Тварин: бути присутнім при складанні акту направлення на вимушений забій, при проведенні вимушеного забою, розтині трупа, утилізації.

- **Страховик зобов'язаний:**

- Ознайомити Страхувальника з умовами договору страхування і цими Правилами.
- Упродовж 2 (два) робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхового відшкодування.
- При настанні страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування у передбачений договором страхування строк. Страховик несе майнову відповідальність за несвоечасне здійснення страхового відшкодування шляхом сплати пені, розмір якої визначається умовами договору страхування.
- Не розголошувати відомостей про Страхувальника та його майнове становище, крім випадків, передбачених законом.
 - Договором страхування можуть бути передбачені інші права та обов'язки Страховика і Страхувальника.

- **ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА У РАЗІ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ**

- При настанні страхового випадку Страхувальник зобов'язаний:

- Як тільки стане відомо, але не пізніше 24 годин з моменту настання події або як тільки стане відомо про настання події, що має ознаки страхового випадку, повідомити Страховика та/або цілодобову сервісну службу Страховика. Якщо Страхувальник, його представник не могли зробити цього з об'єктивних причин, вони повинні повідомити Страховика та/або цілодобову сервісну службу Страховика одразу, як тільки це стане можливим.
 - Ужити всіх необхідних заходів для запобігання збільшення розміру збитку та усунення причин, що сприяють виникненню додаткового збитку.
 - Повідомити представників компетентних органів (карантинної служби, станції захисту рослин, МВС, МНС, державної ветеринарної медицини, відомчої аварійної служби, пожежної або інші) залежно від характеру події за місцем її настання або як тільки стане відомо про її настання та забезпечити наявність документів, що підтверджують настання страхового випадку.
 - Без письмової згоди Страховика не робити заяв і не брати на себе зобов'язань щодо добровільного відшкодування збитку, не визнавати повністю чи частково своєї відповідальності і не підписувати будь-яких документів, що встановлюють розміри збитку за вимогами, висунутими до нього у зв'язку зі страховим випадком, окрім випадків, передбачених законодавством України.
- **Щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень:**
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, подати письмову заяву/письмове повідомлення про страховий випадок (встановленої Страховиком форми) не пізніше 3 (три) робочих днів від моменту його настання/моменту, коли Страхувальник дізнався про настання страхового випадку. Якщо з поважних причин Страхувальник, його представник не змогли подати Страховику заяви/повідомлення про страховий випадок у встановлений договором страхування строк, вони зобов'язані підтвердити це документально.
 - У заяві/повідомленні про страховий випадок зазначаються: реквізити договору страхування, предмет страхування, причина збитків (втрат), дата їх реєстрації, розмір пошкоджених площ, орієнтовні розміри збитку (втрат) та страхового відшкодування.
 - Надати Страховику можливість провести огляд місця настання страхового випадку, пошкоджених та/або загиблих (знищених) посівів, посадок, врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень. Зберігати незмінними пошкоджену (знищену) застраховану сільськогосподарську продукцію та місце події до їх огляду представником Страховика, за винятком випадків, коли зміна стану місця настання події, пошкодженої (знищеної) застрахованої сільськогосподарської продукції здійснюється на вимогу державних або інших органів, в компетенції яких знаходяться такі події, а також із міркувань безпеки та зменшення розмірів збитків, за письмовою згодою Страховика або через 10 (десять) календарних днів, якщо інший строк не передбачений договором страхування, з дня повідомлення Страховика про настання

страхового випадку.

- **Щодо Тварин:**

- Якщо інше не передбачено договором страхування подати письмову заяву/письмове повідомлення про страховий випадок (встановленої Страховиком форми) не пізніше 2 (два) робочих днів від моменту його настання/моменту, коли Страхувальник дізнався про настання страхового випадку. Якщо з поважних причин Страхувальник, його представник не змогли подати Страховику заяви/повідомлення про страховий випадок у встановлений договором страхування строк, вони зобов'язані підтвердити це документально.

- У заяві/повідомленні зазначаються: обсяг втрат, орієнтовні причини втрати, розмір збитку, дата настання страхового випадку.

- При вимушеному забої тварин заява/повідомлення про страховий випадок підписується Страхувальником і представником компетентних органів у галузі ветеринарної медицини.

- Надати Страховику для огляду місце події та/або постраждалу Тварину. Зберігати місце події, оточуючі предмети тощо, які будь-яким чином пов'язані з подією, яка може бути визнана страховим випадком, до їх огляду представником Страховика, за винятком випадків, коли зміна стану місця настання події, та оточуючих предметів тощо, здійснюється на вимогу державних або інших органів, в компетенції яких знаходяться такі події, а також із міркувань безпеки та зменшення розмірів збитків, за письмовою згодою Страховика або через 5 (п'ять) календарних днів, якщо інше не передбачено договором страхування, з дня повідомлення Страховика про настання страхового випадку.

- Після настання страхового випадку Страховиком складається акт:

- про загибель (вимушений забій) тварин;

- перевірки причин загибелі (знищення), вимушеного забою, захворювання тварин.

- **ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ**

- Для врегулювання страхового випадку Страхувальник, його представник зобов'язані, якщо інше не передбачено договором страхування, крім заяви (повідомлення), передбаченої пп. 10.2.1, 10.3.1 цих Правил, надати Страховику достовірну інформацію і документи, необхідні для підтвердження факту, причин та обставин настання страхового випадку і визначення розміру страхового відшкодування, а саме:

- Договір страхування.

- Довідку компетентних органів України (відповідно до характеру події) про факт та обставини настання страхового випадку (карантинної служби, станції захисту рослин,

державної ветеринарної медицини, довідка МНС, пожежної, гідрометеорологічної, відомчих аварійних або інших служб; витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР), або довідка про відмову у внесенні заявленої події до ЄРДР; у разі кримінального провадження - документи відповідного підрозділу МВС України щодо стану кримінального провадження; вирок або інше рішення суду тощо).

- **Щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень:**
- При страхуванні сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, зазначених у пп. 2.2.1.1, 2.3.1.1 цих Правил:
 - первинні бухгалтерські документи Страхувальника-юридичної особи або довідку довільної форми від Страхувальника-фізичної особи з доданням копій первинної документації щодо понесених фактичних витрат у межах агротехнічних норм у даному регіоні на посів/висаджування та вирощування культури;
 - документи (агротехнічні нормативи, розцінки на витратні матеріали в регіоні тощо), що підтверджують розмір збитку, що підлягає відшкодуванню.
- При страхуванні багаторічних насаджень, зазначених у п. 2.3.1.1 цих Правил документи, що підтверджують балансову вартість загиблих (знищених) насаджень.
- При страхуванні майбутнього урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, зазначеного у пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2 цих Правил:
 - первинні бухгалтерські документи Страхувальника-юридичної особи, довідку довільної форми від Страхувальника-фізичної особи з доданням копій первинної документації стосовно проведення посіву, пересіву культур та їх збирання, копії статистичних звітів, дані бухгалтерського обліку про оприбуткування врожаю сільськогосподарських культур або багаторічних насаджень, а також на вимогу Страховика – інформацію щодо діючих у даному регіоні агротехнічних норм на посів (висаджування) та вирощування сільськогосподарської культури або багаторічних насаджень;
 - довідки Державного комітету статистики про середню врожайність застрахованих сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень в господарстві та/або районі (регіоні) за попередні 5 (п'ять) років або іншого строку, визначеного договором страхування;
 - документи, що підтверджують право власності (володіння) пошкодженою та/або загиблою (знищеною) застрахованою сільськогосподарською продукцією, законність прав на отримання страхового відшкодування, документи про правонаступництво для спадкоємців.
- **Щодо Тварин:**
- висновки, акти або довідки служби державної ветеринарної медицини відносно причин падежу Тварин, вимушеного забою: протокол розтину трупа Тварини; висновок лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи;
- бухгалтерські документи, що підтверджують вартість Тварини, репродукції, кількість і

вікову групу тварин;

- акт про направлення Тварини на вимушений забій, складений за обов'язкової участі Страховика (або його представника);
- документи, що підтверджують здачу Страхувальником Тварин на вимушений забій та отриману за це суму компенсації;
- довідка про середні ціни закупівлі м'яса або купівлі-продажу Тварин виду, породи та віку, що відповідають виду, породі та віку застрахованих Тварин, які склалися в місці страхування тварин на день настання страхового випадку;
- документ, що підтверджує непридатність м'яса вимушено забитої Тварини до вживання (всієї туші або її частини);
- рецепти, довідки, накладні, чеки, що підтверджують витрати Страхувальника;
- документи, що підтверджують право власності (володіння) на Тварин, законність прав на отримання страхового відшкодування;
- у випадках, що обумовили необхідність проведення термінового забою (забою без направлення спеціаліста ветеринарної медицини та Страховика (його представника) з метою недопущення неминучої загибелі Тварини) Страховик проводить страхове розслідування за участю, представника органів місцевого самоврядування, з обов'язковим залученням спеціалістів ветеринарної медицини, свідків тощо, про що складається відповідний акт;
- акт про загибель Тварини без висновку спеціаліста ветеринарної медицини складається Страховиком (його представником) за участю представника органів місцевого самоврядування, Страхувальника або його працівників та двох свідків лише у разі загибелі Тварини внаслідок пожежі, повені, вибуху, землетрусу, обвалу, ураження дією електричного струму, а також у разі, коли Тварина втопилася або впала в ущелину.
- Документ, що засвідчує особу – одержувача страхового відшкодування.
- У разі смерті Страхувальника – свідоцтво про смерть; документи, що підтверджують правонаступництво, опікунство або право на спадщину згідно із законодавством України.
 - Для прийняття обґрунтованого рішення за заявленою подією, з'ясування обставин страхового випадку та встановлення розміру матеріального збитку Страховик має право письмово вимагати подання інших документів, що підтверджують факт і обставини настання страхового випадку.
 - Усі документи, перелічені у цьому розділі, повинні бути достовірними, оформленими згідно з вимогами законодавства України, засвідчені належним чином. Страховик робить копії наданих Страхувальником документів і долучає їх до справи з урегулювання страхового випадку, а оригінали повертає особі, що надала документи.
- **ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ЗБИТКІВ ТА ПОРЯДОК І УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ**

СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ

- Відповідно до цих Правил відшкодуванню підлягають збитки, заподіяні Страхувальнику внаслідок настання страхового випадку.
 - Страхове відшкодування виплачується після надання Страхувальником Страховику всіх необхідних документів за страховим випадком, огляду пошкодженої, загиблої, знищеної, втраченої застрахованої сільськогосподарської продукції Страховиком (його представником) та складання акта огляду щодо пошкодження, загибелі, знищення, втрати застрахованої сільськогосподарської продукції, визначення обставин, причин, розміру і характеру заподіяного збитку.
 - **Щодо урожаю сільськогосподарських культур та урожаю багаторічних насаджень розмір збитку визначається у межах страхової суми (граничної суми виплати):**
- Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні посівів, посадок сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті (зазначених у пп. 2.2.1.1, 2.3.1.1) розмір збитку внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування, визначається:
 - У разі повної загибелі, знищення, втрати - в розмірі фактично понесених Страхувальником агротехнічних витрат у розрізі статей на посів/посадку та вирощування на площі загиблих, знищених, втрачених посівів/посадок, але не більше суми, визначеної шляхом множення планових витрат на посів/посадку та вирощування на 1 га (зазначених у договорі страхування), на відповідну площу загиблих посівів/посадок.
 - Під повною загибеллю розуміється загибель 70% і більше рослин від первісної щільності рослин на всій або частині площі посівів/посадок.
 - Первісна щільність рослин на 1 квадратний метр площі посівів (посадок) зазначається в акті огляду сходів (стану) посівів/посадок.
 - У разі пошкодження - в розмірі відповідної частки фактично понесених Страхувальником витрат на посів/посадку та вирощування, але не більше відповідної частки суми, визначеної шляхом множення планових витрат на посів (посадку) та вирощування на 1 га (зазначених у договорі страхування), на відповідну площу загиблих посівів (посадок).
 - Порядок визначення розміру такої відповідної частки в залежності від ступеня пошкодження посівів/посадок, виду та сорту сільськогосподарських культур зазначається у договорі страхування.
 - Під пошкодженням розуміється загибель від 30 до 70% рослин від первісної щільності рослин на всій або частині площі посівів/посадок.

- Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті розмір збитку внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування, визначається:
- у разі повної загибелі, знищенні, втраті на всій або на частині площі насадження - в розмірі балансової вартості загиблих, знищених, втрачених насаджень на відповідній площі загиблих, знищених, втрачених насаджень згідно з даними бухгалтерського обліку Страхувальника, але не вище ринкової вартості аналогічних насаджень, що склалась у відповідному районі (регіоні).
- Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку (зазначених у пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2) розмір збитку внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування, розраховується, як вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного врожаю:
- Вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного врожаю визначається шляхом множення різниці між середньою врожайністю у центнерах з 1 га та фактичною врожайністю у центнерах з 1 га, отриманою у поточному році, на фактичну площу посіву/посадки та на ціну за 1 ц врожаю.
- Фактична врожайність, що отримана у поточному році, для розрахунку розміру збитку визначається після оприбуткування врожаю, але не може бути нижчою ніж 90% біологічної врожайності застрахованої культури у поточному році, яка визначається Сторонами (при необхідності із залученням незалежного фахівця) перед збиранням урожаю.
- Розмір середньої врожайності з 1 га обумовлюється договором страхування згідно з п. 5.2.5 цих Правил.
- У разі неотримання врожаю через повну загибель, знищення, втрату застрахованих сільськогосподарських культур, за умови досягнення Сторонами згоди про недоцільність подальшого вирощування культури та її пересівання та/або підсівання (в тому числі іншими культурами), розмір збитку розраховується в межах страхової суми.
- У разі неотримання врожаю через повну загибель, знищення, втрату застрахованих сільськогосподарських культур з наступним їх пересівом та/або підсівом (в тому числі іншими культурами), розмір збитку (включаючи витрати на пересівання або підсів) розраховується у межах страхової суми, за вирахуванням вартості фактично одержаного від пересіву (підсіву) врожаю, яка обчислюється за цінами, що склались у відповідному районі (регіоні) в поточному році.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку (відповідно до пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2 цих Правил, і прийнятих на

страхування відповідно до Індексу врожайності) розраховується, як вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного врожаю, що обумовлена відхиленням рівня застрахованої врожайності (Індекс врожайності) від рівня отриманої середньої врожайності в відповідному районі.

- Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні майбутнього (очікуваного) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку (відповідно до пп. 2.2.1.2, 2.3.1.2 цих Правил, і прийнятих на страхування відповідно до Індексу погоди) розмір збитку, розраховується як вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного врожаю, що обумовлене відхиленням фактичного Індексу погоди (окремих гідрометеорологічних показників) від нормального Індексу погоди у відповідному районі (регіоні), що відбулося протягом строку дії договору страхування.
- Вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного врожаю розраховується у межах страхової суми, відповідно до Таблиці розрахунку страхових виплат, що є додатком до договору страхування.
- Таблиця розрахунку страхових виплат узгоджується Сторонами під час укладання договору страхування в залежності від відхилення фактичного індексу погоди, від нормального для відповідних сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень плодоносного віку та району (регіону).
- У разі, якщо виявиться, що площа посівів/посадок застрахованої сільськогосподарської продукції становить певну частку фактичної площі кожної окремої сільськогосподарської культури або окремого виду багаторічних насаджень, розмір збитку визначається у такій же частці від понесених Страхувальником збитків, якщо інше не передбачено договором страхування.
- У разі, якщо Страхувальник заявив на страхування сільськогосподарські культури/багаторічні насадження не на всіх засіяних/висаджених площах, то фактична врожайність обчислюється як біологічна та/або середня по цьому господарству, якщо інше не передбачено договором страхування.

- **Щодо Тварин розмір збитку визначається у межах страхової суми (граничної суми виплати):**

- але не більше страхової (дійсної) вартості Тварини на момент настання страхового випадку - у разі знищення, загибелі Тварини;
- але не більше страхової (дійсної) вартості Тварини на момент настання страхового випадку, за вирахуванням суми, одержаної Страхувальником від здачі цієї Тварини або її м'яса - у разі вимушеного забою.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, при розрахунку розміру збитку враховується норматив виходу м'яса від живої ваги Тварини, зданої на вимушений забій із врахуванням вгодованості Тварини, при цьому:

Велика рогата худоба:	середньої вгодованості	46,1%
	нижче середньої вгодованості	43,0%
	худа	39,1%
Свині		66,8%
Коні віком від одного року і старше:	I категорія	54,2%
	II категорія	50,7%
Коні віком від 6 місяців до року:	I категорія	54,5%
	II категорія	51,0%
Коні віком до шести місяців:		52,8%
Нестандартна конина:		46,0%

- У разі вимушеного забою, якщо Страхувальником надано документ, що підтверджує або встановлює кількість придатного до вживання м'яса, менше, ніж норма виходу, то розмір збитку розраховується як різниця між страховою сумою (граничною сумою виплати) і вартістю придатного до вживання м'яса, вихід якого розраховано за нормативом, наведеним у п. 12.4.2.1 цих Правил.
- Ціна придатного до вживання м'яса визначається за ціною реалізації на підставі документу (що підтверджує ціну 1 кг живої ваги Тварини), але не нижче ціни м'яса, розрахованої діленням дійсної вартості Тварини на вихід м'яса за нормативом. Вартість Тварини розраховується шляхом множення середньої закупівельної ціни за 1 кг живої ваги, що склалася в місці страхування Тварин, на вагу Тварини, визначену в акті направлення на вимушений забій.
- Договором страхування може бути передбачено визначення ціни за 1 кг живої ваги Тварини на підставі документа спеціалізованих підприємств, до яких Страхувальник здав Тварину на вимушений забій, але не нижче за середню закупівельну ціну, що склалася у місці страхування на момент настання страхового випадку.
- Якщо Тварину здано на вимушений забій у живій вазі, розмір збитку розраховується у розмірі різниці між страховою сумою (граничною сумою виплат) і сумою, одержаною за здане м'ясо, з урахуванням розрахунку за нормативом, наведеним у п. 12.4.2.1 цих Правил.
- У випадку продажу Страхувальником лише частини м'яса вимушено забитої Тварини, розмір збитку розраховується в межах страхової суми (граничної суми виплат) з урахуванням вартості всього м'яса відповідно до п. 12.4.2.1 цих Правил.
- Якщо з причин, що викликали вимушений забій Тварин, м'ясо буде визнано непридатним до подальшого вживання у повному обсязі, розмір збитку розраховується у межах страхової суми (граничної суми виплати), але не більше дійсної вартості Тварини на момент настання страхового випадку. Повна або часткова непридатність м'яса до вживання встановлюється ветеринарно-санітарною експертизою згідно із законодавством України.
- Якщо м'ясо визнано непридатним до вживання в їжу, і Страхувальник здав його на звіроферму (на завод м'ясо-кісткової муки тощо), то розмір збитку розраховується в сумі різниці між страховою сумою (граничної суми виплати) і сумою, одержаною

Страхувальником за здане м'ясо та з урахуванням вартості шкіри Тварини.

- У випадку термінового забою, розмір збитку розраховується, як різниця між страховою сумою (граничною сумою виплат) та розрахунковою сумою, яку Страхувальник міг би одержати при здачі Тварини на вимушений забій.
- В окремих випадках, якщо це передбачено умовами договору страхування, за письмовим погодженням між Страховиком та Страхувальником, останньому може бути виплачено страхове відшкодування за знищену, загиблу Тварину у розмірі вартості витрат на придбання молодняка відповідного виду.
- Якщо Страховиком встановлено, що при настанні страхового випадку у господарстві Страхувальника було в наявності більше Тварин (одного виду, статі, однієї вікової групи та масті), ніж прийнято на страхування, та немає можливості провести достовірну ідентифікацію Тварини, відносно якої укладено договір страхування, кожна з таких Тварин вважається застрахованою на відповідну частку страхової суми, встановленої за укладеним договором страхування (або загальної страхової суми за укладеними договорами страхування, якщо їх кілька), виходячи з фактичної кількості голів Тварин, що були у господарстві Страхувальника на день страхового випадку. Страхове відшкодування в такому випадку виплачується в тій частині страхової суми (граничної суми виплат), що припадає на одну Тварину.
 - Якщо збитки Страхувальника спричинені страховими та іншими ризиками, що підтверджені актом огляду застрахованої сільськогосподарської продукції та висновками компетентних установ, експертизою, то до розрахунку розміру збитку приймаються збитки, що є наслідком страхових ризиків, передбачених договором страхування.
 - Розмір страхового відшкодування не може перевищувати розміру збитку, якого зазнав Страхувальник, якщо інше не передбачено договором страхування.
 - Розмір страхового відшкодування здійснюється у межах страхової суми (граничної суми виплати), з урахуванням умов щодо виплати страхового відшкодування, визначеного цими Правилами, за вирахуванням:
 - франшизи - якщо передбачена договором страхування;
 - суми, отриманої як відшкодування від особи, винної у заподіянні збитків чи від третьої особи;
 - розміру збитків, відшкодованих Страхувальнику іншим страховиком за цим страховим випадком.
 - Порядок визначення розміру страхового відшкодування при настанні страхового випадку зазначається в договорі страхування.
 - Якщо сільськогосподарська продукція застрахована у кількох страховиків, і загальна страхова сума перевищує вартість сільськогосподарської продукції, то страхове відшкодування, що виплачується всіма страховиками, не може перевищувати дійсної вартості

сільськогосподарської продукції. При цьому кожний страховик здійснює виплату пропорційно розміру страхової суми за укладеним ним договором страхування.

- До Страховика, який здійснив страхове відшкодування, в межах фактичних витрат переходить право вимоги, яке Страхувальник або інша особа, що одержала страхове відшкодування, має до особи, відповідальної за заподіяний збиток.
- Загальний обсяг страхових відшкодувань за всіма страховими випадками, що сталися в період дії договору страхування, не може перевищувати страхової суми, встановленої договором страхування.
- У разі виникнення суперечок між сторонами про причини настання страхового випадку і розміру збитку кожна зі сторін має право зажадати проведення експертизи. Експертиза проводиться за рахунок сторони, що зажадала її проведення.

• **СТРОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ВИПЛАТУ АБО ВІДМОВУ У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ**

- Страховик приймає рішення про виплату або відмову у виплаті страхового відшкодування впродовж 30 (тридцять) робочих днів від дня одержання Страховиком всіх необхідних документів, що підтверджують факт настання, причини, обставини та наслідки страхового випадку.
- Виплата страхового відшкодування здійснюється на підставі заяви Страхувальника на страхову виплату та складеного Страховиком страхового акта, із визначенням розміру страхового відшкодування і, в строк до 14 (чотирнадцять) робочих днів після прийняття рішення про виплату страхового відшкодування, Страховик здійснює виплату страхового відшкодування.
- Страховик зобов'язаний протягом двох робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати та скласти страховий акт, в якому зазначаються: оцінка впливу на урожай застрахованих і незастрахованих ризиків; метод розрахунку і уточнені дані про суму втрат; розмір пошкоджених площ; розмір втрат, понесених внаслідок настання страхового випадку; додаткові витрати Страхувальника; розрахунок страхового відшкодування; заперечення сторін щодо розміру встановленого збитку, якщо інше не передбачено договором страхування.
 - Рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування Страховик направляє Страхувальнику у письмовій формі з обґрунтуванням причин упродовж 15 (п'ятнадцять) робочих днів від дня його прийняття.
 - Якщо до сплати чергового страхового платежу (при сплаті страхового платежу частинами) Страхувальник заявив про настання страхового випадку, Страховик здійснює страхове відшкодування з урахуванням умов, зазначених у п. 6.8 цих Правил.

• **ПРИЧИНИ ВІДМОВИ У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ**

- Підставою для відмови Страховика у виплаті страхового відшкодування є:
 - Навмисні дії Страхувальника (членів його родини, його представника або осіб, які знаходяться з ними у трудових відносинах) або особи, на користь якої укладено договір страхування, спрямовані на настання страхового випадку. Зазначена норма не поширюється на дії, пов'язані з виконанням їх громадянського чи службового обов'язку, в стані необхідної оборони (без перевищення її меж) або захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації. Кваліфікація дій Страхувальника та вищезазначених осіб встановлюється відповідно до законодавства України.
 - Вчинення Страхувальником, членами його родини, його представником або особами, які знаходяться з ними у трудових відносинах, або іншою особою, на користь якої укладено договір страхування, умисного злочину, що призвів до страхового випадку.
 - Подання Страхувальником свідомо неправдивих відомостей про предмет договору страхування або про факт настання страхового випадку.
 - Отримання Страхувальником відшкодування збитків у повному обсязі від особи, винної в їх заподіянні.
 - Несвоєчасне повідомлення Страхувальником про настання страхового випадку без поважних на це причин або створення Страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків.
 - Інші випадки, передбачені законом.
 - Умовами договору страхування можуть бути передбачені інші підстави для відмови у виплаті страхового відшкодування, що не суперечать закону.
 - Страхувальник може у судовому порядку оскаржити відмову Страховика у виплаті страхового відшкодування.

• **УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ**

- Дія договору страхування припиняється та втрачає чинність за згодою сторін, а також у разі:
 - закінчення строку дії договору страхування;
 - виконання Страховиком зобов'язань перед Страхувальником у повному обсязі;
 - несплати Страхувальником страхового платежу або його частини у встановлені договором страхування строки. При цьому договір страхування вважається достроково припиненим на наступний день після прострочення сплати страхового платежу у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не був сплачений за письмовою вимогою Страховика впродовж 10 (десяти) робочих днів від дня пред'явлення такої вимоги Страхувальнику, якщо інше не передбачене умовами договору

- страхування;
- смерті страхувальника - фізичної особи, який уклав договір майнового страхування, права і обов'язки страхувальника переходять до осіб, які одержали це майно в спадщину. Страховик або будь-хто із спадкоємців має право ініціювати переукладення договору страхування;
 - ухвалення судового рішення про визнання договору страхування недійсним;
 - в інших випадках, передбачених законодавством України.
- Дію договору страхування може бути достроково припинено на вимогу Страхувальника або Страховика, якщо це передбачено умовами договору страхування. Про намір достроково припинити дію договору страхування будь-яка сторона зобов'язана належним чином повідомити іншу не пізніше ніж за 30 днів до дати передбачуваного припинення дії договору страхування, якщо інше не передбачено договором страхування.
- У разі дострокового припинення дії договору страхування на вимогу Страхувальника, Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору страхування, за вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування. Якщо вимога Страхувальника обумовлена порушенням Страховиком умов договору страхування, то останній повертає Страхувальнику сплачені ним страхові платежі повністю.
 - У разі дострокового припинення договору страхування на вимогу Страховика, Страхувальнику повертаються повністю сплачені ним страхові платежі. Якщо вимога Страховика обумовлена невиконанням Страхувальником умов договору страхування, то Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору страхування, за вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування.

ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Спори, пов'язані з договором страхування, вирішуються у порядку, передбаченому законодавством України.

ОСОБЛИВІ УМОВИ

- Ці Правила регламентують загальні умови страхування. Однак за згодою Сторін, виходячи з умов страхування та оцінки ризику, до договору страхування можуть

бути внесені додаткові застереження, доповнення чи уточнення до положень цих Правил, які не суперечать нормативним актам та законодавству України.

- Узгоджені Сторонами положення договору страхування мають перевагу над загальними положеннями цих Правил.
- Права та обов'язки Страховика та Страхувальника, підстави для відмови у здійсненні страхових виплат, зазначені у цих Правил, але які не передбачені Законом України «Про страхування», з метою їх поширення на Сторони договору страхування, повинні бути передбачені договором страхування.